

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/2008 in 123/2008) - v nadaljevanju ZVKD-1, 19. člena Statuta Občine Brežice (Uradni list RS, št. 10/09) ter Strokovnih osnov za razglasitev dveh cerkva v župniji Cerklje ob Krki, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Novo mesto št. BR-12/2009-RP, izdelanih v mesecu marcu 2009, je Občinski svet Občine Brežice na svoji 21. redni seji, dne 27.07.2009, sprejel

ODLOK
o razglasitvi Cerkve sv. Martina v Velikih Malencah za kulturni spomenik lokalnega pomena

1.

Z namenom, da se ohranijo zgodovinske, kulturne, umetnostno-arhitekturne, zgodovinske in estetske vrednote ter zagotovi nadaljnji obstoj, se za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi umetnostno arhitekturnega spomenika in zgodovinskega spomenika razglasi enoto dediščine:

Velike Malence – Cerkev sv. Martina (EŠD 1712).

Spomenik stoji na parcelni številki *8 - del, k.o. Čatež.

Cerkev stoji na severovzhodnem robu naselja, na nekoliko privzdignjenem pomolu nedaleč od brega reke Krke. Orientirana je proti severovzhodu. Stoji na območju nekdanjega prazgodovinskega gradišča oziroma deloma na temeljih rimske vile rustice. Začetki cerkve segajo vsaj v 12. stoletje, saj je bil v stranskem oltarju najden posvetilni pečat škofa Popona, ki je škofoval konec 12. stoletja. Iz tega časa izvira ladja, o čemer sta pričali tudi pred časom dokumentirani pravokotni romanski okenci. V zgodnjem 17. stoletju so na mesto polkrožne apside zgradili kratek poligonalni prezbiterij, v 19. stoletju pa še zvonik na zahodni strani. Kasneje so obnovitvena dela zajela le ureditev pevskega kora in obnovo fasade.

Cerkev sv. Martina sestavljajo romanska ladja, baročni prezbiterij in zvonik. Zunanjščino zaznamujejo poleg novejših okenskih odprtih tudi prvotni likovni elementi, geometrična konzola in reliefno izvedena bikova glava na južni strani in rimska napisna plošča na severni. Prezbiterij je ohranil prvotno zazidano šilasto okence v vzhodni stranici. Notranjščina ladje je krita z ravnim lesenim in ometanim stropom, prezbiterij pa je obokan s preprostim banjastim obokom s sosvodnicami. Od opreme sta omembe vredna glavni in stranski oltar, oba iz druge polovice 17. stoletja. Glavni, obnovljen leta 1809, krasijo zgoraj figure sv. Petra, sv. Katarine in sv. Pavla, spodaj pa sv. Frančiška, sv. Nikolaja in v osrednji niši kip sv. Martina, ki pa je novejše delo. Na stranskem oltarju, obnovljenem 1848, sta se ohranila dva prvotna kipa dveh svetnic, sliki pa sta nekvalitetno delo naše dobe.

2.

Opis objekta, ki utemeljuje razglasitev za spomenik lokalnega pomena:

Zaradi bogate kulturne preteklosti, od prazgodovine naprej, je stavba pomembna materialna ostalina, ki priča, kako so nekdanje kulture v obdobju krščanstva oziroma začetka cerkvene organizacije na tem področju preoblikovali v kulturni prostor. Cerkev je zaradi romanske osnove pomembna tudi za razumevanje razvoja sakralne arhitekture na tem območju, s

svojo podobo pa dokazuje tudi obstoj nekdanjega precej večjega stavbnega kompleksa. Poleg kulturnih, arhitekturnih in zgodovinskih elementov, stavba zavzema tudi zelo pomembno vlogo v veduti naselja oziroma širšega prostora.

Cerkev ima zaradi kulturnih, umetnostno-arhitekturnih, zgodovinskih in drugih lastnosti poseben pomen, zato jo je potrebno razglasiti za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi umetnostno-arhitekturnega spomenika in zgodovinskega spomenika.

3.

Varovano območje kulturnega spomenika obsega parcelo številka *8 - del, k.o. Čatež, ki je vrisana na kopiji katastrskega načrta v merilu 1 : 1000, le-ta je sestavni del tega Odloka. Vplivno območje spomenika bo skupaj z varstvenim režimom vplivnega območja, v primeru, če bo izkazano, da je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, določeno z dopolnitvijo k temu odloku.

4.

Varovano območje kulturnega spomenika, definirano v prejšnjem členu, se varuje kot celota, za varovanje spomenika pa velja režim, ki ohranja spomenik v njegovi avtentični pričevalnosti. Za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče je potrebno predhodno pisno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Spomenik se varuje v skladu z določili ZVKD-1 in se v skladu z 9. členom tega zakona vpiše v Register nepremične kulturne dediščine.

Varstveni režim za varovano območje določa:

- trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot spomenika v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na objekt;
- prepoved predelav vseh sestavnih delov in likovnih prvin objekta, ki so ovrednotene kot del spomenika, razvidnih iz opisa;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v objektu ohranjanju in vzdrževanju varovanih spomeniških lastnosti ali rekonstrukciji najbolj kvalitetne historične podobe spomenika,
- prepoved vseh predelav zaščitenih gabaritov, tlorisov in drugih značilnih stilnih elementov spomenika;
- prepoved vseh posegov v arheološke plasti spomenika razen pooblaščenim osebam, s predhodnim pisnim soglasjem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije;
- znotraj varovanega območja spomenika je prepovedano postavljanje objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nosilci reklam, anten in ostalih naprav, razen v primerih, ki jih na podlagi kulturnovarstvenih pogojev s kulturnovarstvenim soglasjem odobri Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitenih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet;
- omogočanje znanstvenoraziskovalnega in učno-demografskega dela, ki omogočajo boljše poznavanje spomenika in povečanje njegove pričevalnosti;
- za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik in njegove dele ali vplivno območje je v skladu z 28., 29. in 30. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

5.

Po predhodnem soglasju Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je mogoče na spomeniku izvajati prenovitvena oziroma sanacijska dela, restavratorske posege in dela vzdrževalnega značaja v dobrobiti ohranjanja obstoječih kvalit in njihovih dopolnitev, ki se natančneje definirajo v konservatorskem programu, ki jih izdelava Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Vsi posegi se izvajajo v skladu z obstoječimi pravnimi predpisi ter smernicami, pogoji in soglasjem pristojne območne enote zavoda za varstvo kulturne dediščine.

6.

ZVKD-1 določa podrobnejše pogoje za raziskovanje, načine vzdrževanja, pogoje za posege, fizično zavarovanje, pravni promet, način upravljanja in rabe spomenika, dostopnost spomenika za javnost in časovne okvire dostopnosti, posamezne druge ukrepe in prepovedi za učinkovito varstvo spomenika.

Varstveni režim lahko omejuje lastninsko pravico le v obsegu, ki je nujen za izvajanje varstva spomenika.

Varovano območje se vrtse na karto načrta parcel Geodetske uprave RS.

7.

Upravljanje spomenika izvaja lastnik nepremičnin, ki so razglašene kot kulturni spomenik lokalnega pomena. Upravljanje izvaja upravljalec ob strokovni pomoči zavoda, ki je izdal strokovne podlage za razglasitev spomenika.

8.

Pristojni organ mora v 30 dneh po uveljavitvi tega odloka na podlagi tretjega odstavka 13. člana ZVKD-1 predlagati zaznambo nepremičnega spomenika v zemljiški knjigi.

9.

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpektor, pristojen za dediščino.

10.

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 620-1/2009
Datum: 07.07.2009

Občina Brežice
Župan
Ivan Molan